

VIJEĆE EUROPE

EUROPSKI SUD ZA LJUDSKA PRAVA

ČETVRTI ODJEL

KONAČNA ODLUKA

O DOPUŠTENOSTI

Zahtjeva br. 51585/99
Ankica HORVAT
protiv Hrvatske

Europski sud za ljudska prava (Četvrti odjel), zasjedajući 16. studenoga 2000. godine u vijeću sastavljenom od

- g. G. RESS, *predsjednik*
- g. A. PASTOR RIDRUEJO,
- g. I. CABRAL BARRETO,
- g. V. BUTKEVYCH,
- gđa N. VAJIĆ,
- g. J. HEDIGAN,
- g. M. PELLONPÄÄ, *suci*
- i. g. V. BERGER, *tajnik Odjela*

uzimajući u obzir naprijed navedeni zahtjev koji je podnesen 20. travnja 1999. godine i registriran 5. listopada 1999. godine,
uzimajući u obzir djelomičnu odluku odjela od 16. ožujka 2000.,
uzimajući u obzir očitovanje koje je dostavila tužena država i odgovor na očitovanje koje je dostavila podnositeljica zahtjeva,
nakon vijećanja, odlučuje kako slijedi:

ČINJENICE

Podnositeljica zahtjeva je hrvatska državljanka, rođen je 1933. godine i živi u Zagrebu, Hrvatska. Tuženu državu zastupa njena zastupnica, gđa Lidija Lukina-Karajković.

A. Činjenično stanje predmeta

Činjenično stanje predmeta kako su ga navele stranke, može se sažeti kako slijedi.

Tijekom 1992. godine, podnositeljica zahtjeva je pozajmila različite iznose novca određenom broju poduzeća (takozvani financijski inženjering), uključujući sljedeće:

- 19. listopada 1992. trgovačkom društvu "M.J.B." iz Zagreba, 10.000 DEM na razdoblje od 3 mjeseca uz kamatnu stopu od 27%;
- 23. studenog 1992. trgovačkom društvu "Z.I.P." iz Zagreba, 20.390 DEM na razdoblje od 1 mjesec uz kamatnu stopu od 20%.

Kako navedena poduzeća nisu vratila pozajmice, podnositeljica zahtjeva je, 29. ožujka 1995., odnosno 30. ožujka 1995., pokrenula postupak protiv poduzeća "ZIP" i "M.J.B." kod Općinskog suda u Zagrebu.

Postupak protiv poduzeća "Z.I.P." i osobe Ž.M.

Dana 29. ožujka 1995. podnositeljica i još 39 tužitelja podnijeli su Općinskom sudu u Zagrebu tužbu u parničnom postupku protiv tuženika trgovačkog društva "Z.I.P." iz Zagreba i osobe Ž.M. Podnositeljica zahtjeva traži isplatu 20.390 DEM. Sud je zaprimio tužbu pod poslovnim brojem P-2532/95.

Spis broj P-2532/95 spojen je sa spisom broj P-2570/93, budući da se radilo o istim tuženicima i o istoj pravnoj stvari.

Dana 17. svibnja 1995., sud je zatražio od punomoćnika podnositeljice zahtjeva da dostavi adresu II. tuženika, jer tužitelji to nisu učinili u tužbi.

Dana 23. svibnja 1995. punomoćnik podnositeljice zahtjeva dostavio je adresu II. tuženika.

Ročište od 4. listopada 1995. odgođeno je zbog nepristupa tuženika. Iz povratnice je bilo vidljivo da tuženici nisu primili obavijest o datumu ročišta jer je naznačena adresa bila pogrešna. Sud je zatražio od punomoćnika podnositeljice zahtjeva da dostavi točne adrese tuženika u roku od 30 dana.

Sljedeće je ročište održano 24. siječnja 1996. Kako je iz povratnice bilo vidljivo da je I. tuženik prestao postojati, a da je adresa II. tuženika i dalje nepoznata, sud je naložio punomoćniku podnositeljice zahtjeva da od Centra za socijalni rad zatraži imenovanje zakonskog zastupnika za II. tuženika.

Dana 20. lipnja 1996., punomoćnik podnositeljice zahtjeva obavijestio je sud da je Centar za socijalni rad Zagreb svojom odlukom od 11. ožujka 1996. imenovao gđu Nevenku Mrčela, odvjetnicu iz Zagreba, zakonskom zastupnicom II. tuženika.

Dana 13. rujna 1996., sud je od punomoćnika podnositeljice zahtjeva zatražio da u roku od 30 dana dostavi izvod iz registra Trgovačkog suda u Zagrebu o pravnom statusu I. tuženika.

Sljedeće ročište koje se održalo 2. prosinca 1999. odgođeno je zbog nepristupa tuženika. Opet je iz povratnice bilo vidljivo da tuženici nisu primili obavijest o datumu ročišta jer je navedena adresa bila pogrešna. Sud je pozvao punomoćnika podnositeljice zahtjeva da ga u roku od 30 dana obavijesti je li I. tuženik prestao postojati ili ne.

Dana 26. siječnja 2000. punomoćnik podnositeljice zahtjeva povukao je tužbeni zahtjev u odnosu na I. tuženika jer je on prestao postojati.

Prema navodima Vlade, na ročištu od 7. lipnja 2000. sud je odlučio o prijedlogu stranaka za povrat u prijašnje stanje. Zbog nepristupa I. tuženika, ročište je odgođeno za 17. listopada 2000.

Postupak protiv poduzeća "M.J.B." i osobe* B.J.

Dana 30. ožujka 1995., podnositeljica zahtjeva je, zajedno s još trideset tužitelja, podnijela tužbu u parničnom postupku kod Općinskog suda u Zagrebu protiv poduzeća "M.J.B." i osobe "B.J.". Podnositeljica zahtjeva je zahtijevala isplatu 10.000 DEM. Sud je predmet zaprimio pod poslovnim brojem P-2534/95.

Sud je od podnositeljice zahtjeva tražio da dostavi adresu II. tuženice, jer tužitelji to nisu učinili u tužbi.

Dana 25. kolovoza 1995. punomoćnik podnositeljice zahtjeva dostavio je adresu II. tuženice.

Ročište od 2. listopada 1995. odgođeno je zbog nepristupa tuženika. Iz povratnice je bilo vidljivo da je I. tuženik promijenio adresu, te da je II. tuženica u pritvoru. Punomoćnik podnositeljice zahtjeva obavijestio je sud da je II. tuženica puštena iz pritvora i zatražio da se poziv za sljedeće ročište tuženicima pošalje na istu adresu kao prije.

Ročište od 27. studenoga 1995. opet je odgođeno zbog nepristupa tuženika. Kako je iz povratnice bilo vidljivo da je I. tuženik prestao postojati, a da je II. tuženica promijenila adresu, sud je pozvao podnositeljicu zahtjeva da ga u roku od 30 dana obavijesti o tome je li I. tuženik prestao postojati ili ne, te o točnoj adresi II. tuženice.

Dana 7. prosinca 1995. punomoćnik podnositeljice zahtjeva obavijestio je sud o adresi tuženika.

Sljedeće ročište od 14. veljače 1996. opet je odgođeno zbog nepristupa tuženika. Iz povratnice je bilo vidljivo da je I. tuženik prestao postojati, a da je II. tuženica promijenila adresu. Sud je odlučio izvršiti uvid u kazneni spis broj KO-1574/93 koji se vodi kod istog suda gdje je pokrenut kazneni postupak protiv II. tuženice, kako bi utvrdio njenu točnu adresu.

Iz kaznenog spisa koji se vodi protiv II. tuženice sud je saznao njezinu adresu i rješenjem od 11. rujna 1996. zatražio od punomoćnika podnositeljice zahtjeva da dostavi sudu izvod iz registra Trgovačkog suda u Zagrebu o pravnom statusu I. tuženika.

Dana 20. rujna 1996. punomoćnik podnositeljice zahtjeva sudu je dostavio zatraženu ispravu.

Sljedeće ročište od 7. studenog 1997. odgođeno je zbog nepristupa tuženika. Iz povratnice je bilo vidljivo da nisu primili obavijest o datumu održavanja ročišta.

Sljedeće ročište od 26. siječnja 1998. odgođeno je zbog istog razloga. Sud je pozvao punomoćnika podnositeljice zahtjeva da u roku od 60 dana sudu dostavi točnu adresu II. tuženice.

Dana 6. veljače 1998. punomoćnik podnositeljice zahtjeva obavijestio je sud da je adresa II. tuženice u policijskoj evidenciji jednaka adresi s koje su se vraćale povratnice s naznakom da je ona promijenila adresu. Stoga je punomoćnik predložio da se II. tuženici imenuje zakonski zastupnik.

Dana 13. veljače 1998. sud je punomoćniku podnositeljice zahtjeva naložio da od Centra za socijalni rad zatraži da se II. tuženici imenuje zakonski zastupnik.

Dana 2. travnja 1998. punomoćnik podnositeljice zahtjeva obavijestio je sud da je Centar za socijalni rad Zagreb svojom odlukom od 26. ožujka 1998. imenovao gđu Nevenku Mrčela, odvjetnicu iz Zagreba, zakonskom zastupnicom II. tuženika.

Prema navodima Vlade na sljedećem ročištu koje je održano 2. srpnja 1998. sud je donio presudu zbog izostanka protiv II. tuženice. Iz povratnice je bilo vidljivo da je I. tuženik prestao postojati.

Dana 22. srpnja 1998. sud je uputio Trgovačkom sudu u Zagrebu dopis kojim je zatražio izvod iz sudskog registra o pravnom statusu I. tuženika. Dana 24. rujna 1998. sud je zaprimio dopis Trgovačkog suda u Zagrebu s izvodom u kojem su greškom navedeni podaci o nekom drugom poduzeću, umjesto o I. tuženiku.

Dana 13. travnja 2000. sud je ponovno poslao dopis Trgovačkom sudu u Zagrebu s upitom postoji li još uvijek I. tuženik ili ne. Istoga dana sud je zatražio i od punomoćnika podnositeljice zahtjeva da dostavi iste informacije.

B. Mjerodavno domaće pravo

Ustavni zakon o Ustavnom sudu Republike Hrvatske iz 1999. godine.

Članak 59. , stavak 4.

“Ustavni sud iznimno može pokrenuti postupak po ustavnoj tužbi i prije negoli je iscrpljen pravni put ako utvrdi da je potpuno razvidno da se pobijanim aktom, odnosno nedonošenjem akta u razumnom roku grubo vrijeđaju ustavna prava ili slobode i da bi nepokretanjem postupka za podnositelja tužbe mogle nastupiti teške i nepopravljive posljedice.”

Članak 72.

"Odlukom kojom se ustavna tužba usvaja, ukida se osporavani akt kojim je povrijeđeno ustavno pravo, te se vraća nadležnom tijelu na ponovni postupak."

PRIGOVORI

Podnositeljica zahtjeva prigovara na temelju članka 6., stavka 1. Konvencije duljini građanskog postupka koji još traje.

Ona također prigovara i na temelju članka 13. Konvencije da nije imala djelotvorna pravna sredstva u odnosu na duljinu tog postupka.

PRAVO

Podnositeljica zahtjeva prigovara da postupci koji su počeli 29. ožujka 1995. i 30. ožujka 1995. nisu okončani u razumnom roku, a što je protivno članku 6., stavku 1. Konvencije. Ona također prigovara da, protivno članku 13. Konvencije, nije imala na raspolaganju djelotvorna pravna sredstva za ubrzanje tih postupaka.

Mjerodavni dio članka 6., stavka 1. glasi:

“Radi utvrđivanja svojih prava i obveza građanske naravi....svatko ima pravo da.....sud....u razumnom roku ispita njegov slučaj “

Članak 13. glasi:

“Svatko čija su prava i slobode koje su priznate u ovoj Konvenciji povrijeđene ima pravo na djelotvorna pravna sredstva pred domaćim državnim tijelom čak i u slučaju kad su povredu počinile osobe koje su djelovale u službenom svojstvu.”

(a) Sud prvo podsjeća da se ne može odvojeno pozivati na odredbu članka 13. Konvencije, nego samo utoliko ukoliko je glavni prigovor unutar opsega primjene Konvencije. U tom pogledu, Sud primjećuje da je u ovom predmetu pitanje iz članka 13. blisko povezano s navodnom povredom članka 6., stavka 1. Konvencije, budući da podnositeljica zahtjeva prigovara da nije imala učinkovito pravno sredstvo u odnosu na duljinu postupka kojoj prigovara. Budući da su u ovom predmetu i činjenična i pravna pitanja na temelju oba članka na koje se podnositeljica poziva blisko povezana, Sud smatra da ih je potrebno zajedno ispitati u ovoj fazi postupka.

(b) Vlada navodi kako Sud nije nadležan *ratione temporis* za dio zahtjeva koji se odnosi na događaje koji su se zbili prije 5. studenog 1997. godine, kad je Konvencija stupila na snagu u odnosu na Hrvatsku.

S tim u vezi Sud podsjeća da je Hrvatska priznala nadležnost Suda da zaprima zahtjeve “od svake osobe, nevladine organizacije ili skupine pojedinaca koji tvrde da su žrtve povrede od strane Hrvatske prava priznatih Konvencijom, koja povreda je počinjena bilo kojim činom, odlukom ili događajem koji se dogodio nakon 5. studenog 1997. godine”. Iz toga slijedi da razdoblje koje Sud treba razmotriti počinje 5. studenog 1997. godine. No, Sud će uzeti u obzir stanje predmeta na taj dan u svrhu utvrđivanja razumnosti duljine vremena o kojem se radi, (vidi, između ostalih izvora, presudu *Podbielski v. Poland* od 30. listopada 1998, Reports 1998-VIII, stavak 31).

(c) Vlada poziva Sud da zahtjev proglasi nedopuštenim stoga što podnositeljica zahtjeva nije iscrpila domaća pravna sredstva. U tom pogledu navodi kako podnositeljica zahtjeva nije podnijela ustavnu tužbu prema članku 59. stavku 4. novo izmijenjenog Zakona o Ustavnom sudu. Taj zakon iznimno dozvoljava Ustavnom sudu ispitati ustavnu tužbu prije nego se iscrpe druga dostupna pravna sredstva u slučajevima kad je razvidno kako postoji ozbiljan rizik da su povrijeđena ustavna prava i slobode stranke i da bi zbog toga što mjerodavne vlasti nisu donijele odluku, moglo doći do teških i nepopravljivih posljedica.

Podnositeljica zahtjeva tvrdi da je članak 59., stavak 4. na snazi tek od 29. rujna 1999. godine, a da je njezin zahtjev podnesen Sudu 27. veljače 1999. godine i registriran 20. srpnja 1999. godine. Iz toga slijedi da nije mogla podnijeti zahtjev prema članku 59. stavku 4. Zakona o Ustavnom sudu.

Stoga se postavlja pitanje primjenjuje li se članak 59. stavak 4. novog Zakona o Ustavnom sudu na ovaj predmet. U tom pogledu Sud primjećuje da je u odnosu na ovaj predmet novi zakon donesen 29. rujna 1999. godine, dakle nakon podnošenja zahtjeva Sudu, tj. 20. travnja 1999. godine, te da nije utvrđeno da je Ustavni sud mogao ispitivati odugovlačenja postupka koja su se dogodila prije stupanja na snagu novog Zakona o Ustavnom sudu (vidi *mutatis mutandis Chapus v. France* (dec.), br. 46693/99, ECHR 2000 i *Rajak v. Croatia* (dec.) br. 49706/99, ECHR 2000).

Vlada dalje tvrdi da je, osim ustavne tužbe prema članku 59., stavku 4. Zakona o Ustavnom sudu, podnositeljica mogla zatražiti od predsjednika Općinskog suda u Zagrebu i Ministarstva pravosuđa da ubrzaju postupak.

Podnositeljica zahtjeva se ne slaže s Vladom.

Kako je pitanje iscrpljivanja domaćih pravnih sredstava u ovom predmetu blisko povezano s ispitivanjem biti prigovora koji se odnosi na članak 13. Konvencije, Sud odlučuje da daljnje razmatranje ovog pitanja spoji s ispitivanjem merituma predmeta.

(d) Vlada nadalje poziva Sud da zahtjev proglasi nedopuštenim zato što je očito neosnovan u smislu članka 35. stavka 3. Konvencije. S tim u vezi, a u odnosu na prigovor na temelju članka 6. stavka 1. Konvencije, tvrde kako predmet spora u

predmetu podnositeljice zahtjeva nije zahtijevao neku posebnu hitniju u odlučivanju. Nadalje, Vlada tvrdi da se u predmetu radilo o složenim činjeničnim pitanjima, naglasivši da je bilo izuzetno teško utvrditi tuženikovu adresu.

Vlada također tvrdi da je ponašanje podnositeljice zahtjeva pridonijelo odugovlačenju postupka budući da ona nije dostavila sudu točnu adresu tuženika. Osim toga, podnositeljica zahtjeva nikad nije zatražila ubrzavanje postupka. U pogledu ponašanja domaćih vlasti, Vlada tvrdi da su domaći sudovi pokazali revnost u vođenju postupka.

Podnositeljica zahtjeva se ne slaže s Vladom tvrdeći da nije ponuđeno ni jedno prihvatljivo opravdanje kojim bi se obrazložila odugovlačenja postupka u vezi s njezinim zahtjevima za isplatu zajmova.

Sud smatra, u svjetlu tvrdnji stranaka, da naprijed navedeni prigovor povlači složena pravna i činjenična pitanja na temelju Konvencije, čije utvrđivanje treba ovisiti o ispitivanju merituma. Sud stoga zaključuje kako ovaj dio zahtjeva nije očito neosnovan, u smislu članka 35, stavka 3. Konvencije. Nisu utvrđene nikakve druge osnove da ga se utvrdi nedopuštenim.

Iz tih razloga Sud jednoglasno

proglašava zahtjev dopuštenim.

Vincent BERGER
Tajnik

Georg RESS
Predsjednik